

Самойленко О.А. Перспективи підготовки педагогічного персоналу у галузі освіти дорослих в умовах євроінтеграції // Андрагогічний вісник. Житомир: Вид. ЖДУ ім. І.Франка, 2019. Вип. 10. 170 с. С. 36-47 URL http://library.zu.edu.ua/andragogichniyi_visnyk.html

УДК 374.7–043.86

Самойленко О.А.,
доктор педагогічних наук
(Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, м. Київ)
samoilenckooxana@gmail.com

ПЕРСПЕКТИВИ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНОГО ПЕРСОНАЛУ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Сучасний стан розвитку суспільства потребує посилення уваги до дорослого як суб'єкта освітнього процесу з одного боку, та андрагога як фахівця у галузі освіти дорослих – з іншого. У співпраці з дорослим, спираючись на його особистий досвід, андрагог спроможний витворити нове смислове життєве поле дорослого як у професійному, так і особистісному аспектах. Тому важливою є належна підготовка фахівців у галузі освіти дорослих з переважанням андрагогічної складової, на засадах компетентнісного підходу.

Ключові слова: андрагог, професійна компетентність, освіта дорослих.

Современное состояние развития общества требует усиления внимания к взрослому как субъекту образовательного процесса с одной стороны, и андрагога как специалиста в области образования взрослых - с другой. Кооперируясь со взрослым, опираясь на его личный опыт, андрагог способен создать его новое смысловое жизненное поле как в профессиональном, так и личностном аспектах. Поэтому важна надлежащая подготовка специалистов в области образования взрослых с преобладанием андрагогической составляющей, на основе компетентностного подхода.

Ключевые слова: андрагог, профессиональная компетентность, образование взрослых.

The current state of development of society requires increasing attention to the adult as a subject of the educational process on the one hand, and the andragogue as a specialist in the field of adult education - on the other. In cooperation with the adult, based on his personal experience, the andragogue is able to create a new meaningful life field for the adult in both professional and personal aspects. Therefore, it is important to properly train and educate adults with a predominantly andragogical component, based on a competent approach.

Keywords: andragogue, professional competence, adult education.

Актуальність питання підготовки педагогічного персоналу для системи освіти дорослих в Україні обумовлюється стрімким зростанням соціальної значущості в суспільстві освіти впродовж життя, ролі андрагогіки як наукового напрямку в системі педагогічного знання, запитами науки і практики щодо необхідності професійної перепідготовки дорослих та ін. У відповідь на суспільні виклики та пропозицію МОН України (лист № 1/12-2537 від 13.03.2018) до Класифікатора професій було внесено нову назву професії «Андрагог» з кодом 2359.2 (професійне угруповання «Інші професіонали в галузі навчання»).

З визначенням андрагогіки як самостійного напрямку педагогічної теорії і практики, утворилася нова область професійної діяльності – андрагогічна, у якій провідним суб'єктом виступає викладач, котрий працює з дорослими учнями. У зв'язку з цим, набуває актуальності як розуміння особливостей цієї новочасної професії, так і окреслення перспектив підготовки педагогічного персоналу у галузі освіти дорослих в українських реаліях.

Прикметно, що у вітчизняній педагогічній думці останніми роками спостерігаємо підвищений інтерес до проблеми андрагогічної підготовки профільних фахівців, зокрема:

– у системі педагогічної (О. Аніщенко, Ж. Борщ, О. Ващук, В. Вітюк, О.Вознюк, В. Дзєга, І. Драч, О. Дубасенюк, І. Зель, Л. Лук'янова, О. Когут, Т. Кравченко, Н. Маковець, О. Овадюк, Ю. Присжнюк, Т. Тищенко, І. Цідило), післядипломної (В. Балута, Ю. Вдовиченко, В. Демченко, Я. Катюк, І. Крамний, О. Косигіна, І.Ніколаєску, І. Посухова, С. Сергієнко, А. Опольська, О. Хвисюк) та мистецької (С. Соломаха, О. Хижа) освіти;

– загальної професійної освіти (І. Дельцова, Я. Катюк, О. Муризіна, І. Палійчук, С. Смірнов, Л. Соколова, Л. Тархан, Т. Шанскова) через призму підготовки соціальних педагогів та працівників (П. Буянов, Г. Єфремова), менеджерів (В. Артемчук, Л. Єрмалович, Т. Гаман, М. Говоруха, Н. Діденко, Л. Сігаєва, С. Яшник), спеціалістів служби зайнятості (В. Дмитрієв-Заруденко, Л. Капченко, В. Скульська, Н. Тітченко), аграрної (І. Герасимова) та машинобудівної (Н. Дорошенко) галузей економіки.

Такий широкий діапазон наукових розвідок щодо окресленої проблеми свідчить про готовність закладів професійно-технічної освіти, вищої та післядипломної освіти до підготовки андрагогів для навчання дорослих у різних сферах суспільного життя. Помітною є тенденція до підготовки педагогічного персоналу у галузі освіти дорослих, проте виразно постає необхідність підготовки андрагогів для інших суспільних сфер економіки, до прикладу аграрної та машинобудівної, сфери державного та регіонального управління, закладів соціальної допомоги населенню тощо.

Аналізуючи наявні наукові підходи до поняття професії андрагога (О. Аніщенко, О. Дубасенюк, Л. Лук'янова, Н. Ничкало та ін.) зазначимо, що це не стільки фахівець, який безпосередньо працює в освітніх установах для дорослих (інститутах підвищення кваліфікації, вечірніх школах, різного роду курсах та ін.), а більше спеціаліст, здатний впливати на освіту дорослого.

Андрагогом може бути і керівник установи, і працівник культури, соціальний працівник, організатор дозвілля, менеджер сфери туризму, лікар, юрист та ін. Потенціал співвіднесення діяльності цих фахівців з її андрагогічною функцією приховується в усвідомленому включенні у процес освіти дорослих, з якими вони професійно пов'язані; у визначенні кола інформації, необхідної для надання допомоги дорослим (до прикладу у діагностиці їх індивідуальних можливостей, у покращенні їх соціального самопочуття та ін.). Відповідно, професійна діяльність андрагога полягає у навчанні, консультуванні, наданні соціальної допомоги та виконанні організаційно-управлінських функцій у середовищі дорослих людей.

Сучасна українська дослідниця Л. Лук'янова обґрунтовує необхідність формування у андрагога інтегрально-рольової позиції, яка реалізується у трьох складових **[Ошибка! Источник ссылки не найден.]**:

1) предметно-змістовій (теоретичне обґрунтування й відбір змісту навчальної інформації, спрямованої на особистісний і професійний розвиток, створення умов для її свідомого сприйняття з подальшим використанням на практиці);

2) проєктувально-технологічній (відбір і структурування змісту, форм спільної діяльності, розробка навчального плану, технологій реалізації програм підготовки, індивідуального просування);

3) організаційно-діагностувальній (забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії у навчальному процесі, визначення особистісних потреб, можливостей розвитку дорослого учня з урахуванням його індивідуальних досягнень).

Така інтегрально-рольова позиція фахівця в галузі освіти дорослих, вимагає від андрагога особливих, певним чином пов'язаних наборів умінь, здатності ставати на позицію фасилітатора, який створює умови для самокерованого навчання дорослого.

Навчання дорослих більш складний процес, ніж навчання дітей. Тому андрагогіка переконує, що цей процес повинен бути організований особливим чином, що вимагає від андрагога наявності не тільки професійно-предметної компетентності, а й особливих умінь будувати освітню взаємодію з дорослим. Положення андрагогіки необхідно враховувати при проєктуванні, організації та здійсненні пізнавальної діяльності дорослого учня. Багато дослідників (С. Змеєв, О. Дубасенюк, Л. Лук'янова, О. Огієнко, Н. Сидорчук та ін.) відзначають, що особливості дорослих учнів, необхідність врахування і поступового розширення у навчанні їхніх потреб, інтересів, досвіду вимагають від фахівця у галузі освіти дорослих спеціальної андрагогічної компетентності.

Сутність та основні компоненти андрагогічної компетентності (рисунок 1) фахівця у галузі освіти дорослих ґрунтовно досліджено О. Огієнко, яка визначає її як інтеграцію професійних та особистісних якостей педагога, спрямовану на оволодіння знаннями та цілеспрямоване їх використання у прогнозуванні, плануванні та реалізації діяльності, що

активізує андрагога на розвиток особистих здібностей, у прагненні до саморозвитку і самореалізації [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

Відповідно, розвиток андрагогічної компетентності – це динамічний процес засвоєння та модернізації професійних знань, який призводить до розвитку індивідуальних професійних якостей, накопичення професійного досвіду та передбачає неперервний розвиток та самовдосконалення фахівця у галузі освіти дорослих.

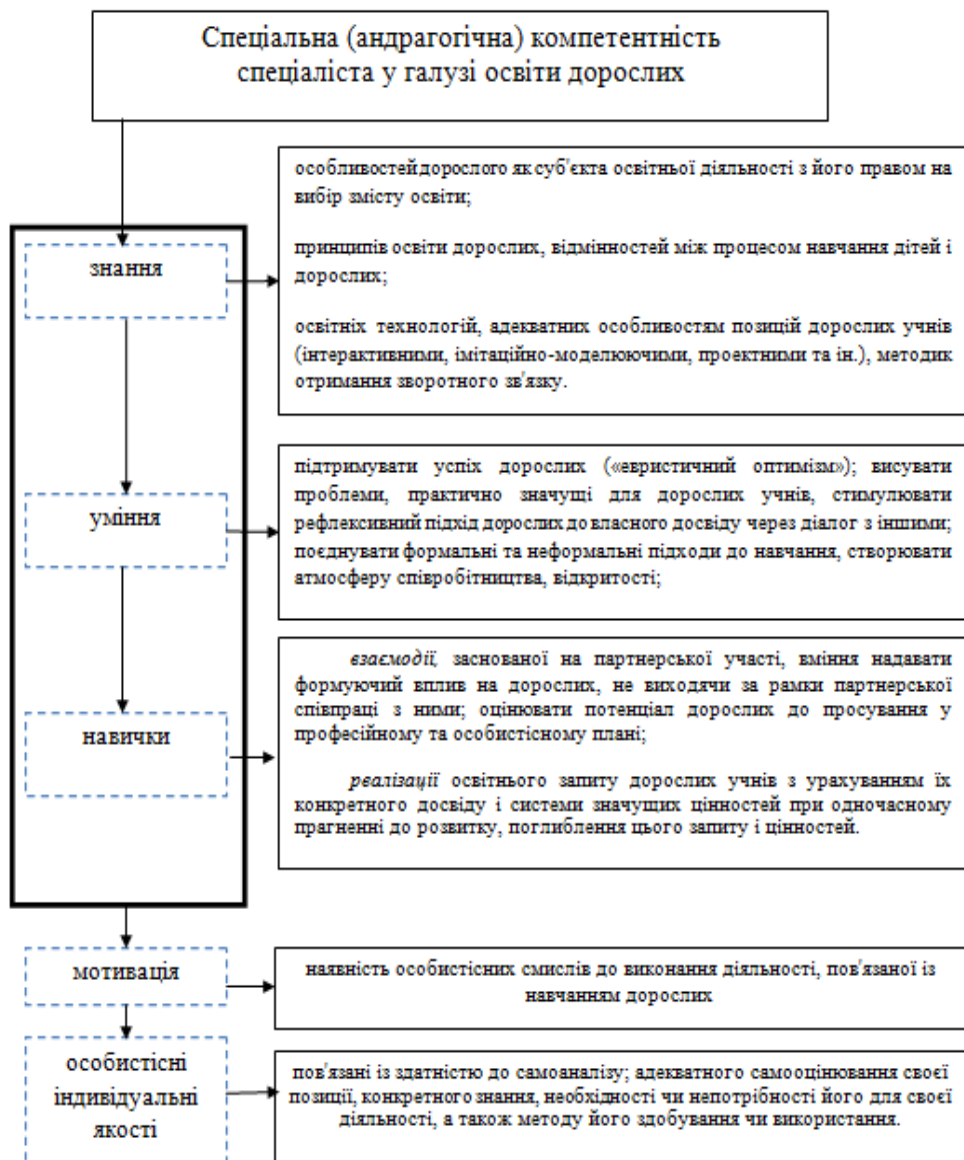

Рис. 1. Зміст спеціальної (андрагогічної) компетентності фахівця у галузі освіти дорослих [складено автором]

Крім того, аналіз літератури щодо підготовки фахівців у галузі освіти дорослих доводить, що формування андрагогічної компетентності такого фахівця тісно пов'язано з розвитком його методичної, соціально-психологічної, диференційно-психологічної, рефлексивної та індивідуально-особистісної компетентностей.

На основі аналізу досвіду підготовки андрагогів у країнах ЄС, можемо зробити висновок, що в Україні зберігається тенденція до підготовки «педагогічного персоналу для системи освіти дорослих», що обумовлено історичним контекстом формування андрагогіки у вітчизняному педагогічному дискурсі. Вважаємо, що посилений педагогічний контент підготовки фахівців у галузі освіти дорослих вступає у когнітивний дисонанс з європейськими освітніми традиціями підготовки андрагогів.

Сьогодні суспільству потрібна нова модель фахівців у галузі освіти дорослого – андрагога, здатного гнучко мислити і нестандартно діяти у динамічно змінюваному концептуальному полі сучасної освіти, яка формує унікальний досвід дорослого учня. У зв'язку із цим, існує суспільний запит на комплексну науково-обґрунтовану кваліфікаційну характеристику професії (посади) «Андрагог» для педагогічних і науково-педагогічних працівників закладів формальної і неформальної освіти. Такий проєкт вже розроблений науковцями Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, зокрема О. Аніщенко деталізовано кваліфікаційну характеристику професії (посади) «Андрагог» у контексті завдань та обов'язків, знань та кваліфікаційних вимог фахівця у галузі освіти дорослих [Ошибка! Істочник ссылки не найден.] (таблиця 1).

Розроблений проєкт, за умов моніторингу, доопрацювання й удосконалення, сприятиме розробці професійних стандартів підготовки андрагогів для різних сфер суспільного життя та галузей економіки.

Таблиця 1

Кваліфікаційна характеристика професії (посади) «Андрагог» для педагогічних і науково-педагогічних працівників закладів формальної і неформальної освіти (проєкт, автор О. Аніщенко)

Завдання та обов'язки
Здійснює навчання різних категорій дорослих у закладах формальної і неформальної освіти. Забезпечує створення необхідних умов для особистісного й професійного зростання, підготовки, перепідготовки й підвищення кваліфікації дорослих. Здійснює моніторинг культурно-освітніх потреб дорослих, сприяє навчанню й саморозвитку дорослих в освітньому процесі й у позанавчальній діяльності; організовує самостійну роботу дорослих, здійснює контроль за її виконанням і оцінює її; використовує андрагогічно орієнтовані форми, методи, засоби навчання, методики й технології навчання дорослих. Сприяє розвитку здібностей дорослих, формуванню культури навчання впродовж життя. Розробляє науково- і навчально-методичний супровід навчання дорослих, навчальні плани та програми навчальних дисциплін (модулів), інші методичні й

Завдання та обов'язки
<p>навчально-методичні матеріали, що забезпечують якість освітньої діяльності відповідно до чинних освітніх стандартів, потреб територіальних громад. Створює умови для індивідуалізації процесу навчання (складання індивідуальних навчальних планів і планування індивідуальних освітньо-професійних траєкторій дорослих), навчання в групах. Здійснює моніторинг розвитку навчальної групи та її впливу на мотивацію та ефективність навчання кожного члена групи. Несе відповідальність за реалізацію навчальних планів і програм у повному обсязі відповідно до вимог і графіку навчального процесу. В освітньому процесі бере до уваги той факт, що дорослі учні є представниками різних вікових, гендерних і соціальних категорій, мають різний досвід, рівень освіти, а також різні особливості мислення, звички, стереотипи, цінності тощо. Виконує діяльність, спрямовану на планування, організацію й оцінювання результатів освітнього процесу з урахуванням потреб цільової аудиторії дорослих. Реалізує контрольню-оцінну діяльність щодо ефективності навчання дорослих з урахуванням застосування ними набутих у процесі навчання навичок і вмінь, компетенцій, життєвого досвіду, знань. Здійснює професійну рефлексію для візуалізації уявлень фахівця щодо ефективності здійснюваної освітньої діяльності, а також про себе як суб'єкта професійної діяльності, сформованості професійно значущих особистісних якостей. Вносить пропозиції щодо вдосконалення освітнього процесу. Ефективно застосовує професійні знання, уміння й навички в освітній діяльності. Дотримується педагогічної етики, поважає права і свободи, честь і гідність дорослих, популяризує цінності освіти впродовж життя, активного довголіття, здорового способу життя. Удосконалює свій професійний і загальнокультурний рівень, андрагогічну майстерність. Володіє культурою спілкування, її формами, способами й засобами. Здійснює зв'язок з громадськістю, координує роботу з соціальними партнерами, організовує їхню взаємодію, об'єднує зусилля для створення в освітньому середовищі закладів формальної і неформальної освіти умов для різнобічного, гармонійного розвитку дорослих. Використовує інформаційно-комунікаційні технології для створення, зберігання й обробки інформації. Виконує правила охорони праці й пожежної безпеки.</p>
Повинен знати
<p>Конституцію України; закони України та інші нормативно-правові акти, які регламентують освітню діяльність у галузі формальної, неформальної та інформальної освіти дорослих; Декларацію прав і свобод людини; пріоритетні напрями розвитку освіти дорослих у національному й глобальному контексті; теорію і практику навчання дорослих (андрагогіку), сучасні досягнення андрагогічної, психологічної науки і практики, вікову психологію, фізіологію; специфіку навчання дорослих, порівняно з особливостями навчання дітей; методики організації</p>

Завдання та обов'язки
освітнього процесу; зміст освітніх програм і методи організації навчання з предмета (дисципліни); принципи й закономірності навчання дорослих; технології організації, форми, сучасні методи індивідуальної та групової роботи й засоби навчання дорослих; методи дистанційного навчання; особливості комунікації та групової динаміки в освіті дорослих; особливості наукової організації навчальної праці дорослих; принципи й порядок розроблення навчально-методичної та програмної документації; форми роботи з громадськими організаціями; правила й норми охорони та безпеки праці, правила пожежної безпеки.
Кваліфікаційні вимоги
Повна вища педагогічна освіта (магістр, спеціаліст) або повна вища освіта відповідного професійного спрямування й психолого-педагогічна підготовка. Стаж роботи за фахом — від 3-х років. Освіту в галузі навчання дорослих можна здобути як основну або другу спеціальність, або як додаткову спеціальність, спеціалізацію в рамках освітньої програми вищого закладу освіти, у закладах післядипломної освіти, на курсах підвищення кваліфікації. Необхідні компетенції можуть бути сформовані в неформальній освіті дорослих, а також набуті в практичній діяльності.

Перехід до ринкової економіки на умовах вільної конкуренції не тільки товарів та послуг, а й трудових ресурсів, обумовлює необхідність підготовки працівника з високим рівнем кваліфікації, який володіє широкою компетенцією і вмінням самостійно приймати рішення. На думку О. Чоросової та Р. Герасимової, у підготовці такої особистості ключову роль відіграє фахівець у галузі освіти дорослих, незалежно від рівнів його загальної та професійної освіти, але з урахуванням належної компетенції **[Ошибка! Источник ссылки не найден.]**. Професійні стандарти покликані забезпечити взаємозв'язок ринку праці та професійної освіти.

В Україні робота з розроблення професійних стандартів стартувала у 2008-2009 рр. за підтримки Європейського фонду навчання (European Training Foundation) **[Ошибка! Источник ссылки не найден., с. 312-322]**. Перші проекти професійних стандартів створено для професій «офіціант», «бармен», «ресепшійоніст». Нині затверджено і впроваджено в практику 70 професійних стандартів станом на 17.07.2017 **[Ошибка! Источник ссылки не найден.]**. У переважній більшості до цього переліку стандартів, про які йдеться мова, увійшли робітничі професії. Крім того, побутує думка, що необхідність та обов'язковість професійних стандартів це прерогатива робітничих професій, а не інтелектуальних і творчих. Це підтверджується й тим, що робота зі стандартизації в цій царині продовжується. Так, чинний міністр освіти та науки України Л. Гриневич своїм наказом № 1465 від 13 листопада 2017 року зобов'язала розпочати розробку державних стандартів професійно-технічної освіти на основі

компетентнісного підходу ще для ряду робітничих професій [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**].

Професійний стандарт – кваліфікаційний рівень працівника, що дозволяє йому виконувати свої посадові (професійні) обов'язки відповідно до вимог конкретної посади (професії). Професійні стандарти – це основа розробки освітніх стандартів, методичних матеріалів, програм професійного навчання працівників і встановлення кваліфікаційних рівнів. Професійні стандарти розробляються за посадами (професіями) або на групу споріднених посад (професій) з урахуванням базової технологічної компетенції, спільної для різних посад службовців (професій робітників), схожих за психофізіологічними вимогами.

То ж, наразі може поставати питання про «доцільність» такого стандарту для андрагога, зважаючи на те, що дана професія щойно увійшла до Класифікатора професій. Вважаємо, що основна ціль професійного стандарту андрагога – узагальнити сприйняття фахівців у галузі освіти дорослих з боку роботодавців. Крім того, професійний стандарт андрагога одночасно підвищує його відповідальність за результати своєї праці з дорослими, позначаючи вимоги до його кваліфікації, пропонуючи критерії її оцінки.

На думку О. Чоросової професійні стандарти дозволяють виявити той набір критеріїв, який є необхідним і достатнім для отримання відповідної кваліфікації андрагога, що підтверджує право людини на здійснення конкретної професійної діяльності у посадовій ієрархії, а також дозволяють чітко структурувати професійну діяльність працівника за рахунок опису вимог до трудових функцій і якості їх виконання, виключивши дублювання трудових функцій за посадами [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**, с. 977].

Опрацювання професійного стандарту андрагога має відбуватися за такими напрямками:

1. *Розробка професійного стандарту андрагога.* Зазначимо, що у цьому напрямі вже є вагомі напрацювання: Чернівецький національний університет готує фахівців у галузі освіти дорослих за професійним стандартом викладача вищої школи (Освітньо-професійна програма «Освітні, педагогічні науки (Освіта дорослих)» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» галузі знань 01 «Освіта / педагогіка»).

2. *Впровадження професійного стандарту андрагога* передбачає зміну стандартів його підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації у закладах вищої освіти, у системі неформальної та інформальної освіти. У цьому контексті необхідно провести широке обговорення професійного стандарту андрагога усіма зацікавленими сторонами: експертами у сфері освіти дорослих, неформальної освіти, профспілками і власне самою громадськістю; моніторинг ситуації щодо підготовки фахівців у галузі освіти дорослих; надання з боку державних,

регіональних, місцевих органів управління освітою інформаційної, правової, методичної та іншої підтримки, особливо тим освітнім організаціям, які готові у якості пілотних проєктів керуватися у своїй діяльності професійним стандартом андрагога.

3. Попередні заходи з розробки професійного стандарту андрагога:

3.1. Інформаційно-аналітичний блок: вивчення міжнародної та вітчизняної практики підготовки фахівців у галузі освіти дорослих, визначення актуальної кадрової ситуації на внутрішньо університетському рівні (методика кадрового аудиту – пріоритетні галузі для розробки професійних стандартів) [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**, с. 978].

3.2. Організаційний блок: створення експертних / робочих груп з числа експертів: роботодавців, організацій регіонального сектора економіки, керівників підрозділів, досвідчених і кваліфікованих фахівців, освітніх та громадських організацій, до завдань яких входять:

3.2.1. Опис трудових функцій – розробка проєкту функціональної карти професії у вигляді схеми (з урахуванням перспектив розвитку професії, нових технологій та ін.).

3.2.2. Опис первинного списку знань, умінь, навичок і ключових компетенцій андрагога.

3.2.3. Обговорення та незалежна експертиза проєктів професійних програм підготовки андрагогів.

4. Освітній блок: розробка кваліфікаційних вимог до трудової діяльності і компетенцій андрагога; розробка і реалізація додаткових професійних освітніх програм на основі професійного стандарту; розробка та апробація системи оцінки компетенцій андрагога різних кваліфікаційних рівнів на основі професійного стандарту; розробка та апробація механізмів мережевої взаємодії громадських та галузевих виробничих організацій, органів управління освітою, закладів вищої освіти та ін.

5. Системоутворюючий блок: розробка методики оцінки рівня кваліфікації андрагога; підготовка експертів центрів сертифікації; формування системи внутрішньо корпоративного кар'єрного простору на основі професійного стандарту.

На думку С. Змейова, формування андрагога як фахівця у галузі освіти дорослих проходить відповідно до п'яти етапів [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**]:

1) оптація – усвідомлений вибір професії з урахуванням своїх індивідуально-психологічних особливостей;

2) професійна підготовка – формування професійної спрямованості та системи професійних знань, умінь і навичок, набуття досвіду теоретичного і практичного вирішення різних проблем дорослих;

3) професійна адаптація – входження в професію, освоєння нової соціальної ролі, професійне самовизначення, формування особистісних і професійних якостей, досвіду самостійної професійної діяльності;

4) професіоналізація – формування професійної позиції, інтеграція особистісних і професійних якостей і умінь у відносно стійкі професійно значущі атрибути, кваліфіковане виконання своїх обов'язків;

5) професійна майстерність – повна реалізація, саморозвиток особистості у професійній діяльності на основі рухливих інтегральних психологічних новоутворень.

Отже, становлення педагога як фахівця у галузі освіти дорослих (андрагога) відбувається за рахунок формування і розвитку його професійної компетентності: спроможності організувати процес навчання так, щоб дорослий учень перестав бути пасивним «одержувачем» інформації; здатності проявляти різні інтегративні ролі (консультанта, тьютора, фасилітатора, модератора та ін.).

Формуванню професійної компетентності андрагога повинна служити високоефективна система професійної освіти. Професійні знання андрагогу необхідно постійно поглиблювати у процесі практичної діяльності і через систему підвищення кваліфікації. Для ефективної професіоналізації важливі знання і досвід, узаконені повноваження, статус і репутація андрагога, суспільна значущість його професії, харизматичні дані та особиста привабливість, комунікативні здібності, рівень інформованості тощо.

Місія андрагога, на думку Б. Вульфсона, – «вести дорослого до відкритого суспільства» [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**], що передбачає розвиток відповідної методології його діяльності, в основі якої лежить розуміння сутності сучасної ідеї неперервної освіти не як навчання заради знань, а як life-longeducation – навчання людини протягом усього життя.

Виходячи з вище сказаного, постає необхідність адаптації міжнародних практик підготовки андрагогів до українських освітніх реалій. У цьому контексті, вітчизняною дослідницею О. Самодумською здійснений аналіз освітньо-професійних програм другого (магістерського) рівня вищої освіти в галузі знань «01 Освіта» за спеціальністю «011 Науки про освіту» і «015 Професійна освіта» із спеціалізацією «Педагогіка вищої школи» на кшталт специфіки практичної підготовки майбутніх науково-педагогічних працівників до педагогічної діяльності з дорослими як в умовах формальної, так і неформальної освіти [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**, с. 173].

Автором з'ясовано, що магістерську підготовку галузі знань "Освіта / Педагогіка" відповідно до П. 2.74 "Розподіл студентів університетів, академій, інститутів за галузями знань та спеціальностями, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, на початок 2017/18 навчального року" в Україні здійснювали 88 з існуючих 289 закладів вищої освіти III-IV рівнів акредитації на початок 2017/18 навчального року – університетів, академій, інститутів. З них готують фахівців за спеціальністю "011 Науки про освіту" – 47 закладів і 26 закладів – за

спеціальністю "015 Професійна освіта". Здобувають другий (магістерський) рівень вищої освіти в Україні на початок 2017/18 навчального року за спеціальністю 011 – 1972 студенти, за спеціальністю 015 – 1713 студентів. Усього магістерську підготовку в галузі знань "Освіта / Педагогіка" набувають на початок 2017/18 навчального року 32736 студентів. Представлена статистика свідчить про існування можливостей розширення змісту практичної підготовки майбутніх науково-педагогічних працівників і наповнення дисциплінами, побудованими із врахуванням андрагогічної освітньої моделі.

Отже, сучасний стан розвитку суспільства потребує посилення уваги до дорослого як суб'єкта освітнього процесу. За життя доросла людина може змінювати до п'яти разів сферу професійної діяльності, зазнавати мінімум трьох життєвих криз, включатися у самонавчання вже у поважному віці. Цей процес потребує допомоги, підтримки та координації з боку іншого, компетентного, дорослого. Таким фахівцем є андрагог, здатний порадити, проконсультувати, запропонувати вихід із ситуації. У співпраці з дорослим, спираючись на його особистий досвід, андрагог спроможний витворити нове смислове життєве поле дорослого як у професійному, так і особистісному аспектах. Тому важливою є належна підготовка фахівців у галузі освіти дорослих з переважанням андрагогічної складової, на засадах компетентнісного підходу.

Література

1. Аніщенко О. 2017. Професійна підготовка андрагогів: обґрунтування доцільності в контексті професіоналізації освіти дорослих в Україні. Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія : Педагогіка. № 2, с. 155-163.
2. Вульфсон Б. Л., Малькова З. А. 1996. Сравнительная педагогика : учеб. пособие для университетов, педагогических институтов, институтов повышения квалификации работников образования. Москва ; Воронеж.
3. Змеёв С. И. 2007. Андрагогика: основы теории. История и технологии обучения взрослых. М. : ПЕР СЭ.
4. Кадровик-01. Професійні стандарти в Україні. URL: https://www.kadrovik01.com.ua/article/3858-profesyn-standarti-v-ukran?from=PW_ (дата звернення 13 травня 2019 року)
5. **Ошибка! Источник ссылки не найден.**
6. **Ошибка! Источник ссылки не найден.**
7. Про затвердження стандартів професійної (професійно-технічної) освіти з робітничих професій: Наказ МОН від 13.11.2017 року №1465. URL: <http://old.mon.gov.ua> (Дата звернення 31 січня 2018 р.)
8. Самодумська, О. Л. 2018. Підготовка науково-педагогічних працівників до діяльності у неформальній освіті дорослих: реалії та перспективи.

- Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки, № 4 (95), с. 171-175.
9. Столярук Х. С. Професійний стандарт фахівця з управління персоналом: проблеми розробки та використання. Соціально-трудові відносини: теорія та практика. 2018. № 1. С. 312-322.
  10. Чоросова О. М., Герасимова Р. Е. 2013. Профессиональный стандарт андрагога: контекст и формы профессиональной переподготовки на преподавателя высшей школы с андрагогическим образованием. Профессиональный стандарт. Формирование трудовых ресурсов высокой квалификации. Сборник научно-методических материалов Образовательного форума «Education, forward!». Якутск, Северо-Восточный федеральный университет имени М.К.Аммосова, 24-30 июня 2013 года. Выпуск 2. Киров: МЦНИП 1023 с. URL: <https://elibrary.ru/item.asp?id=20966986> (дата звернення 22 квітня 2019 року)